

ТІНЬОВА ЕКОНОМІКА ТА ШЛЯХИ ЇЇ ПОДОЛАННЯ В УКРАЇНІ

Тищенко М. В., студентка групи МЕН 1/1

Науковий керівник – канд. екон. наук, доцент Лесік І. М.

Миколаївський національний аграрний університет

Актуальною проблемою держави на сьогодні є розповсюдження тіньової економіки, яка охоплює всі сфери життєдіяльності суспільства, оскільки з кожним роком виникають нові шляхи, методи, схеми накопичення тіньового капіталу.

В нашій країні всіма проявами “тіньової економіки” займається низка державних органів, а саме: Верховна Рада України; структури, що підпорядковуються Президентові України; Кабінет Міністрів України; органи державних інституцій, судової справи; СБУ та ін. Практично всі державні відомства, як на міському, так і на регіональному рівнях тією чи іншою мірою зачіпає проблема “тіньової економіки”. При цьому існує неузгодженість у діючих відомствах, інколи дублювання управлінських функцій, що дозволяє “тіньовикам” продовжувати та розвивати свою злочинну діяльність.

Серед країн Центральної та Східної Європи і на пострадянському просторі за масштабами тіньового сектору Україна, і надалі утримує одну з перших позицій. Масштаб тіньової економіки в Україні коливається у межах від 40% до 60% ВВП залежно від методу оцінки (наприклад, на попит на гроші чи споживання електроенергії). Для порівняння: обсяги тіньової економіки у Словацькій Республіці, Польщі, Чеській Республіці та Естонії оцінюються на рівні 5-13% ВВП, у Казахстані – 34%, Латвії – 35%, Болгарії – 36%, Росії – 42%. Слід зазначити, що останнім часом поряд з таким поняттям, як “мінімізація”, виникли – “рейдерство”, “транзитні підприємства”, “нетиповий експорт”, “конвертаційні центри”, “податкові ями”, “штучне та фіктивне банкрутство підприємств”, “легальне ухилення від сплати податків” [1].

Виходячи з наведеного вище, доцільно створити окремий державний орган, який би взаємодіяв з усіма державними та іншими структурами, як державними так і зарубіжними органами. Даний орган повинен виконувати функції: акумулювання, аналізу та прогнозування, упередження, розслідування та притягнення до відповідальності винних осіб, врахувавши та передбачивши необхідність широких прав, створення та впровадження електронної бази даних, яка б містила різносторонню інформацію про недобросовісних платників податків фінансово-господарської діяльності підприємств і фізичних осіб з наступним обміном, між зацікавленими державними органами, сумнівних операцій. Діяльність цього державного органу повинна базуватися на таких принципах:

- формування нового відношення до вітчизняних підприємців;
- прийняття для бізнесу змін правових та господарських умов;
- зміцнення довіри до влади;
- встановлення контролю за діяльністю господарюючих суб'єктів [2].

Зрозуміло, що значне розширення сфери тіньової економіки, перш за все фіктивної і кримінальної, гальмує розвиток цивілізованого ринку і демократії та призводить до встановлення корпоративно-бюрократичного кланового правління, яке, як свідчить історія, може бути тривалим і навіть здатним забезпечити певну соціальну стабільність. Особлива роль у боротьбі з тіньовою економікою повинна належати державному органу, який виконуватиме функції боротьби з “тіньовою економікою” та її наслідками. Сприятиме підвищенню ефективності захисту всіх форм власності; вдосконаленню економічного законодавства; посиленню правової пропаганди економічного і кримінального законодавства; посиленню суворих заходів, що запобігань та перешкоджанню нелегальному вивозу капіталу за кордон [3].

Позитивний результат боротьби з тіньовим сектором економіки, вплине на вибір шляху держави щодо подальшого розвитку вітчизняної економіки і суспільства: економіка твердо встане на шлях закону, що дозволить реалізувати величезний потенціал зростання, стати ефективною, як в розвинених країнах, з сильними демократичними традиціями і значними соціальними гарантіями, або призведе до вузьокланових інтересів, недосяжних силі закону, що прирікає населення країни на зубожіння. Швидше за все, нас чекають поступова еволюція тіньових стосунків, пом'якшення і легалізація деяких з них і повільне вживання неприйнятних для цивілізованого суспільства норм [4].

ЛІТЕРАТУРА

1. Черевко О. В. Механізми зниження тіньової економічної діяльності: Кандит.: 08.06.01 / О. В. Черевко. – К., 2004. – 165 с.
2. Предборський В. А. Детінізація економіки / В. А. Предборський. – К. : Кондор, 2005. – 614 с.
3. Фрадинський О. А. Фінансові доміанти тіньової економіки: кандит.: 08.04.01 / О. А. Фрадинський. – К., 2006. – 188 с.
4. Де Сото Е. Иной путь. Невидимая революция в третьем мире / Е. де Сото. – М. : Catallaxy, 1995. – 345 с.